

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

10 martie 2022*

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie civilă – Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 – Articolul 7 punctul 2 – Competență judiciară în materie delictuală sau cvasidelictuală – Acțiune formulată de un lichidator împotriva unui terț în interesul creditorilor – Locul producerii faptei prejudiciabile – Articolul 8 punctul 2 – Cerere de intervenție formulată de un apărător al unor interese colective – Regulamentul (CE) nr. 864/2007 – Domeniu de aplicare – Normă generală”

În cauza C-498/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Rechtbank Midden-Nederland (Tribunalul de Primă Instanță din Țările de Jos Centrale), prin decizia din 2 septembrie 2020, primită de Curte la 29 septembrie 2020, în procedura

ZK, în calitate de succesor al **JM**, lichidator în procedura de faliment a **BMA Nederland BV**,

împotriva

BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG,

cu participarea:

Stichting Belangbehartiging Crediteuren BMA Nederland,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul N. Jääskinen, președinte de cameră, și domnii M. Safjan (raportor) și N. Piçarra, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– Pentru **ZK**, în calitate de succesor al **JM**, lichidator în procedura de faliment a **BMA Nederland BV**, de I. Lintel și T. van Zanten, avocat;

* Limba de procedură: neerlandeza.

- pentru BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG, de L. Kortmann, B. Kraaijpoel și N. Pannevis, avocatul;
 - pentru Stichting Belangbehartiging Crediteuren BMA Nederland, de F. Eikelboom, advocat;
 - pentru Comisia Europeană, de M. Heller, F. Wilman și M. Wilderspin, în calitate de agenți,
- după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 28 octombrie 2021,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea, pe de o parte, a articolului 7 punctul 2 și a articolului 8 punctul 2 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2012, L 351, p. 1), precum și, pe de altă parte, a articolului 4 din Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale („Roma II”) (JO 2007, L 199, p. 40).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între ZK, în calitate de succesor al JM, lichidator în procedura de faliment a BMA Nederland BV (denumită în continuare „BMA NL”), pe de o parte, și BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt AG (denumită în continuare „BMA AG”), pe de altă parte, în legătură cu comportamentul prejudiciabil pe care aceasta din urmă l-ar fi avut, cu încălcarea obligației sale de diligență, în detrimentul creditorilor celei dintâi.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul nr. 1215/2012

- 3 Considerentele (15), (16) și (34) ale Regulamentului nr. 1215/2012 au următorul cuprins:
 - „(15) Normele de competență ar trebui să prezinte un mare grad de previzibilitate și să se întemeieze pe principiul conform căruia competența este determinată, în general, de domiciliul pârâtului. Astfel, competența ar trebui să fie întotdeauna determinată pe baza acestui criteriu, cu excepția câtorva situații bine definite în care materia litigiului sau autonomia părților justifică un alt punct de legătură. În cazul persoanelor juridice, domiciliul trebuie să fie definit în mod independent, în vederea ameliorării transparenței normelor comune și a evitării conflictelor de competență.
 - (16) În afară de instanța domiciliului pârâtului, ar trebui să existe și alte instanțe autorizate în temeiul unei legături strânse între instanță și acțiune sau în scopul bunei administrări a justiției. Existența unei legături strânse ar trebui să asigure securitatea juridică și să evite posibilitatea de a se introduce o acțiune împotriva pârâtului în fața unei instanțe dintr-un

stat membru care nu era previzibilă în mod rezonabil de către acesta. Acest lucru este important în special în litigiile privind obligații necontractuale care rezultă din încălcări ale intimității și ale drepturilor legate de personalitatea sa, inclusiv privind calomnia.

[...]

(34) Ar trebui asigurată continuitatea între Convenția [din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3), astfel cum a fost modificată prin convențiile succesive referitoare la aderarea noilor state membre la această convenție (denumită în continuare «Convenția de la Bruxelles din 1968»)], Regulamentul (CE) nr. 44/2001 [al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74)] și prezentul regulament, fiind necesar să se prevadă unele dispoziții tranzitorii în acest sens. Aceeași necesitate a continuității este valabilă cu privire la interpretarea de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a Convenției de la Bruxelles din 1968 și a regulamentelor de înlocuire a acesteia.”

4 Capitolul II din acest regulament, intitulat „Competența”, conține printre altele secțiunea 1, intitulată „Dispoziții generale”, și secțiunea 2, intitulată „Competențe speciale”. Articolul 4 alineatul (1) din regulamentul menționat, care figurează în această secțiune 1, prevede:

„Sub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor respectivului stat membru.”

5 Articolul 7 din același regulament, care figurează în secțiunea 2 din capitolul II din acesta, prevede:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru:

[...]

2. în materie delictuală și cvasidelictuală, în fața instanțelor de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă;

[...]”

6 Potrivit articolului 8 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012, care face parte de asemenea din secțiunea 2 menționată, o persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru mai poate fi acționată în justiție:

„ca parte terță într-o cerere de chemare în garanție sau de intervenție sau în orice cerere care implică părți terțe, în fața instanței sesizate cu cererea principală, dacă aceasta nu a fost introdusă decât în scopul de a nu mai fi de competența instanței în cauză”.

Regulamentul Roma II

7 Considerentul (7) al Regulamentului Roma II enunță următoarele:

„Domeniul de aplicare material și dispozițiile prezentului regulament ar trebui să fie conforme cu Regulamentul [nr. 44/2001] și cu instrumentele privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale.”

8 Articolul 1 din acest regulament, intitulat „Domeniul de aplicare”, prevede la alineatul (2):

„Următoarele aspecte sunt excluse din domeniul de aplicare al prezentului regulament:

[...]

(d) obligațiile necontractuale care derivă din dreptul societăților comerciale și a altor organisme, constituite sau nu ca persoane juridice, cu privire la aspecte precum constituirea, prin înregistrare sau în alt mod, personalitatea juridică, organizarea internă sau dizolvarea societăților comerciale și a altor organisme, constituite sau nu ca persoane juridice, răspunderea personală a asociaților și membrilor pentru obligațiile societății comerciale sau organismului, precum și răspunderea personală a cenzorilor față de o societate comercială sau față de membrii acesteia în efectuarea controalelor legale ale documentelor contabile”.

9 Capitolul II din regulamentul menționat este consacrat faptelor ilicite. Intitulat „Norma generală”, articolul 4 din același regulament are următorul cuprins:

„(1) Cu excepția dispozițiilor contrare din cadrul prezentului regulament, legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg dintr-o faptă ilicită este legea țării în care s-a produs prejudiciul, indiferent în ce țară are loc faptul cauzator de prejudicii și indiferent de țara sau țările în care se manifestă efectele indirecte ale respectivului fapt.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care persoana a cărei răspundere este invocată și persoana care a suferit prejudiciul își au reședința obișnuită în aceeași țară în momentul producerii prejudiciului, se aplică legea respectivei țări.

(3) În cazul în care reiese clar, din toate circumstanțele referitoare la caz, că fapta ilicită are în mod vădit mai multă legătură cu o altă țară decât cea menționată la alineatul (1) sau la alineatul (2), se aplică legea acelei alte țări. O legătură vădit mai strânsă cu o altă țară se poate întemeia, în special, pe o relație preexistentă între părți, ca de pildă un contract, care este în strânsă legătură cu respectiva faptă ilicită.”

Dreptul neerlandez

10 Articolul 305a din cartea 3 din Burgerlijk Wetboek (Codul civil), intrat în vigoare la 1 iulie 1994, prevede următoarele:

„1. Orice fundație sau asociație care are capacitate juridică deplină poate introduce o acțiune în justiție în apărarea intereselor similare ale altor persoane, în măsura în care aceasta asigură o astfel de apărare în conformitate cu statutul său.

[...]

3. O acțiune precum cea menționată la alineatul 1 nu poate avea ca obiect [...] o despăgubire în bani.

[...]"

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 11 BMA NL și societatea-mamă, BMA Groep BV, sunt societăți cu sediul în Țările de Jos. BMA AG, cu sediul în Germania, este societatea-mamă a BMA Groep și, în consecință, „societatea-mamă de prim rang” a BMA NL. BMA Groep, care deține 100 % din acțiunile BMA NL, este administratorul unic al acesteia.
- 12 Între anii 2004 și 2011, BMA AG a acordat împrumuturi societății BMA NL, în valoare totală de 38 de milioane de euro. În convențiile de finanțare, instanța germană este desemnată ca fiind instanța competentă, iar legea germană este desemnată ca fiind legea aplicabilă. Finanțarea a intervenit prin intermediul unei bănci cu sediul în Țările de Jos. BMA AG a garantat uneori și datoriile BMA NL și a efectuat aporturi la capitalul BMA NL.
- 13 La începutul anului 2012, BMA AG a încetat să susțină financiar BMA NL. Aceasta din urmă a introdus atunci o cerere de declarare a falimentului. Falimentul BMA NL a fost pronunțat la 3 aprilie 2012.
- 14 Din informațiile de care dispune Curtea reiese că activul masei credale a BMA NL este insuficient pentru îndestularea integrală a tuturor creditorilor, că cea mai mare parte a creanțelor chirografare admise provizoriu aparține BMA AG și altor societăți din acest grup cu sediul în Germania și că ceilalți creditori neîndestulați au sediul în mai multe alte țări, atât în cadrul Uniunii Europene, cât și în afara acesteia.
- 15 În cauza principală, ZK a introdus împotriva BMA AG o acțiune care, în dreptul neerlandez, este cunoscută sub denumirea „acțiune Peeters/Gatzen”. Este vorba despre o acțiune în materie delictuală sau cvasidelictuală formulată de un lichidator împotriva unui terț care ar fi participat la producerea prejudiciului cauzat creditorilor unei societăți declarate în faliment. Acțiunea este introdusă în favoarea, dar nu în numele adunării creditorilor și urmărește restabilirea posibilităților lor de recuperare. Toți creditorii beneficiază de rezultat. Pentru a se pronunța cu privire la o astfel de acțiune, nu este necesar să se examineze poziția individuală a fiecăruia dintre creditorii în cauză.
- 16 ZK arată că BMA AG a acționat în mod nelegal, încălcând obligația sa de diligență față de adunarea creditorilor BMA NL și că BMA AG este răspunzătoare pentru prejudiciul suferit de aceștia din urmă.
- 17 Potrivit lichidatorului, încălcarea menționată ar consta mai precis în faptul că BMA AG ar fi încetat să finanțeze BMA NL, iar aceasta ar fi avut ca efect faptul că falimentul acesteia ar fi devenit inevitabil.

- 18 În urma unei contestații formulate de BMA AG, Rechtbank Midden-Nederland (Tribunalul de Primă Instanță din Țările de Jos Centrale), care este instanța de trimitere, s-a declarat competentă, în cursul anului 2018, să soluționeze cererea lichidatorului, în temeiul Regulamentului (UE) 2015/848 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2015 privind procedurile de insolvență (JO 2015, L 141, p. 19).
- 19 În cursul anului 2019, această instanță a admis, în temeiul articolului 8 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012, cererea formulată de Stichting Belangenbehartiging Crediteuren BMA Nederland (denumită în continuare „Stichting”) pentru a putea interveni în procedura principală.
- 20 Stichting are ca obiect apărarea intereselor creditorilor BMA NL care suferă sau au suferit un prejudiciu ca urmare a unor acțiuni sau omisiuni ale BMA AG. Stichting apără interesele a peste 50 de creditori, ale căror creanțe se ridică, împreună, la aproximativ 40 % din totalul creanțelor admise ale creditorilor chirografari care nu au legătură cu BMA AG.
- 21 Asemenea ZK, Stichting arată de asemenea că BMA AG a acționat în mod nelegal față de creditori și că este obligată să repare prejudiciul astfel suferit de aceștia. Cu toate acestea, în timp ce lichidatorul solicită plata către masa credală a BMA NL, Stichting solicită ca datoriile să fie plătite direct fiecăruia dintre creditori.
- 22 Cererea Stichting a luat forma unei acțiuni colective, în sensul articolului 305a din cartea a 3-a din Codul civil.
- 23 Instanța de trimitere recunoaște că, având în vedere Hotărârea din 6 februarie 2019, NK (C-535/17, EU:C:2019:96), a săvârșit o eroare atunci când s-a declarat competentă în temeiul Regulamentului 2015/848. Prin urmare, îi revine obligația de a aprecia dacă este competentă să soluționeze, în temeiul Regulamentului nr. 1215/2012, cererile lichidatorului și pe cele ale Stichting în calitate de intervenientă. Instanța de trimitere constată că Curtea nu s-a pronunțat cu privire la aceste aspecte în Hotărârea din 6 februarie 2019, NK (C-535/17, EU:C:2019:96), și că există o îndoială rezonabilă în această privință.
- 24 Împrejurarea că este vorba despre o acțiune colectivă în favoarea unei părți a adunării creditorilor ar conduce de asemenea la dificultăți în ceea ce privește stabilirea legii aplicabile „[locului] în care s-a produs prejudiciul”, în sensul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul Roma II, astfel încât ar trebui de asemenea să se obțină o interpretare a Curții în această privință.
- 25 În aceste condiții, Rechtbank Midden-Nederland (Tribunalul de Primă Instanță din Țările de Jos Centrale) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) a) Noțiunea «locul unde s-a produs [...] fapta prejudiciabilă» din articolul 7 teza introductivă și punctul 2 din [Regulamentul nr. 1215/2012] trebuie interpretată în sensul că «locul unde s-a produs evenimentul cauzator al prejudiciului» (*Handlungsort*) este sediul societății de la care nu se pot recupera creanțele creditorilor săi întrucât această irecuperabilitate este consecința unei încălcări a obligației de diligență față de acești creditori de către societatea-mamă de prim rang a acestei societăți?

- b) Noțiunea «locul unde s-a produs [...] fapta prejudiciabilă» din articolul 7 teza introductivă și punctul 2 din [Regulamentul nr. 1215/2012] trebuie interpretată în sensul că «locul materializării prejudiciului» (*Erfolgsort*) este sediul societății de la care nu se pot recupera creanțele creditorilor săi întrucât această irecuperabilitate este consecința unei încălcări a obligației de diligență față de acești creditori de către societatea-mamă de prim rang a acestei societăți?
 - c) Sunt necesare împrejurări suplimentare care să justifice că instanța competentă este cea în jurisdicția căreia se află sediul societății de la care nu se pot face recuperări și, în caz afirmativ, care sunt aceste împrejurări?
 - d) Împrejurarea că lichidatorul neerlandez al societății de la care nu se pot recupera creanțele creditorilor săi a înaintat o acțiune în despăgubire în materie delictuală sau cvasidelictuală în cadrul misiunii sale legale de lichidare a masei credale, în favoarea (dar nu în numele) adunării creditorilor, influențează stabilirea instanței competente în temeiul articolului 7 teza introductivă și punctul 2 din [Regulamentul nr. 1215/2012]? O astfel de acțiune implică faptul că nu este necesară o analiză a situației specifice a fiecăruia dintre creditorii individuali și că terțul a cărui răspundere este pusă în discuție nu poate folosi față de lichidator toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi avut eventual la dispoziție față de anumiți creditori individuali?
 - e) Împrejurarea că o parte dintre creditorii în favoarea cărora lichidatorul înaintează acțiunea au domiciliul în afara teritoriului Uniunii Europene influențează stabilirea instanței competente în temeiul articolului 7 teza introductivă și punctul 2 din [Regulamentul nr. 1215/2012]?
- 2) Răspunsul la prima întrebare este diferit în cazul în care este vorba despre o acțiune formulată de o fundație care are drept obiectiv reprezentarea intereselor colective ale creditorilor care au suferit prejudiciul menționat la prima întrebare? O astfel de acțiune colectivă implică faptul că în procedură nu se stabilește a) care sunt domiciliile creditorilor menționați anterior, b) care sunt împrejurările deosebite în care au luat naștere creanțele creditorilor individuali asupra societății și c) dacă există față de creditorii individuali o obligație de diligență precum cea menționată anterior și dacă aceasta a fost încălcată?
- 3) Articolul 8 teza introductivă și punctul 2 din [Regulamentul nr. 1215/2012] trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care instanța sesizată cu cererea inițială revine asupra hotărârii sale potrivit căreia această acțiune este de competența sa, acest lucru presupune că își pierde competența în mod automat și asupra acțiunilor formulate de intervenient?
- 4) a) Articolul 4 alineatul (1) din [Regulamentul Roma II] trebuie interpretat în sensul că «[locul] în care s-a produs prejudiciul» este locul în care își are sediul societatea de la care nu se poate recupera prejudiciul suferit de creditorii societății ca urmare a încălcării obligației de diligență menționate anterior?
- b) Împrejurarea că acțiunile sunt formulate de un lichidator în baza misiunii sale legale de lichidare a masei credale și de reprezentare a intereselor colective (*collectieve belangenbehartiger*) în favoarea (dar nu în numele) adunării creditorilor influențează stabilirea acestui loc?
- c) Împrejurarea că o parte dintre creditorii au domiciliul în afara teritoriului Uniunii Europene influențează stabilirea acestui loc?

- d) Împrejurarea că între societatea neerlandeză în faliment și societatea-mamă de prim rang a acesteia au existat acorduri de finanțare în care forul ales a fost instanța germană, iar dreptul aplicabil stabilit a fost cel german, are drept rezultat că pretinsa faptă ilicită a BMA AG are în mod vădit mai multă legătură cu o altă țară decât Țările de Jos, astfel cum se prevede la articolul 4 alineatul (3) din Regulamentul Roma II?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 26 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că instanța de la sediul unei societăți ale cărei datorii au devenit nerecuperabile, întrucât societatea-mamă de prim rang a acestei societăți nu și-a îndeplinit obligația de diligență față de creditorii acesteia, este competentă să soluționeze o acțiune colectivă în despăgubire în materie delictuală sau cvasidelictuală, introdusă de lichidatorul în procedura de faliment a acestei societăți, în cadrul misiunii sale de lichidare a masei credale, în favoarea, dar nu în numele adunării creditorilor, care vor trebui, prin urmare, să acționeze în scopul despăgubirii lor individuale.
- 27 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, în măsura în care, în conformitate cu considerentul (34) al Regulamentului nr. 1215/2012, acesta abrogă și înlocuiește Regulamentul nr. 44/2001, care a înlocuit el însuși Convenția de la Bruxelles din 1968, interpretarea dată de Curte în ceea ce privește dispozițiile acestor din urmă instrumente juridice este valabilă și pentru Regulamentul nr. 1215/2012 atunci când aceste dispoziții pot fi calificate drept „echivalente”. Or, aceasta este situația articolului 5 punctul 3 din convenția menționată, cu modificările ulterioare, precum și, pe de o parte, a Regulamentului nr. 44/2001 și, pe de altă parte, a articolului 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012 (Hotărârea din 12 mai 2021, Vereniging van Effectenbezitters, C-709/19, EU:C:2021:377, punctul 23 și jurisprudența citată).
- 28 Trebuie amintit de asemenea că, potrivit unei jurisprudențe constante, norma de competență specială prevăzută la articolul 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012, care permite reclamantului să își formuleze acțiunea în materie delictuală sau cvasidelictuală în fața instanței de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă, trebuie interpretată în mod autonom și strict (Hotărârea din 12 mai 2021, Vereniging van Effectenbezitters, C-709/19, EU:C:2021:377, punctul 24 și jurisprudența citată).
- 29 Astfel, norma specială de competență prevăzută, prin derogare de la norma generală de competență a instanțelor de la domiciliul pârâtului, cuprinsă la articolul 4 din acest regulament, se întemeiază pe existența unei legături deosebit de strânse între litigiu și instanțele de la locul unde s-a produs fapta prejudiciabilă, care justifică atribuirea competenței în favoarea acestora din urmă pentru motive legate de buna administrare a justiției și de organizarea utilă a procesului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iulie 2013, ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, punctul 49, și Hotărârea din 24 noiembrie 2020, Wikingerhof, C-59/19, EU:C:2020:950, punctul 28).
- 30 Așadar, în materie delictuală și cvasidelictuală, instanța de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă este în mod obișnuit în situația cea mai adecvată să se pronunțe asupra cauzei, în special din motive legate de proximitatea față de litigiu și de facilitatea administrării probelor (Hotărârea din 18 iulie 2013, ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, punctul 50).

- 31 În ceea ce privește acțiunile prin care se urmărește ca un membru al consiliului de administrație, precum și un acționar al unei societăți pe acțiuni aflate în lichidare să fie ținuti răspunzători pentru datoriile acestei societăți, Curtea a declarat că „locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă”, care figurează la articolul 5 punctul 3 din Regulamentul nr. 44/2001, se situează la locul de care sunt legate activitățile desfășurate de societatea menționată și situația financiară legată de aceste activități, loc care, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 18 iulie 2013, ÖFAB (C-147/12, EU:C:2013:490), părea a fi cel al sediului aceleiași societăți (Hotărârea din 18 iulie 2013, ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, punctele 54 și 55).
- 32 În speță, trebuie să se considere, prin analogie, că acest din urmă loc constituie de asemenea locul în care s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă, în sensul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012, atunci când este vorba despre stabilirea competenței de a soluționa o acțiune în despăgubire introdusă de lichidator în procedura de faliment a unei societăți ale cărei datorii au devenit nerecuperabile, întrucât societatea-mamă de prim rang a acestei societăți și-a încălcat obligația de diligență față de creditorii acesteia, împotriva acestei societăți-mamă de prim rang.
- 33 Astfel, se poate considera că la locul sediului societății declarate în faliment sunt disponibile informațiile cu privire la evoluția situației financiare a acestei societăți, în raport cu care pot fi apreciate existența și întinderea încălcării obligației de diligență invocate în speță.
- 34 Pentru aceste motive, există, în ceea ce privește buna administrare a justiției și organizarea utilă a procesului, o legătură deosebit de strânsă între acțiunea introdusă și locul respectiv, astfel cum impune jurisprudența citată la punctul 29 din prezenta hotărâre. Pe de altă parte, astfel cum subliniază considerentul (15) al Regulamentului nr. 1215/2012, locul în care se află sediul prezintă, atât pentru reclamant, cât și pentru societatea pârâtă, un mare grad de previzibilitate.
- 35 În schimb, prejudiciul suferit indirect de fiecare dintre creditorii societății declarate în faliment este lipsit de relevanță în ceea ce privește aplicarea articolului 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012 în cazul acțiunii introduse de lichidator în cadrul misiunii sale legale de lichidare a masei credale (a se vedea prin analogie Hotărârea din 11 ianuarie 1990, Dumez France și Tracoba, C-220/88, EU:C:1990:8, punctul 21).
- 36 Prin urmare, este necesar să se considere că, în conformitate cu articolul 7 punctul 2 din acest regulament, instanța în a cărei rază teritorială se află sediul unei societăți declarate în faliment este competentă să judece o acțiune colectivă în despăgubire în materie delictuală sau cvasidelictuală introdusă de lichidatorul în procedura de faliment a acestei societăți în cadrul misiunii sale legale de lichidare a masei credale.
- 37 Este lipsită de relevanță în această privință împrejurarea că o astfel de acțiune nu vizează situația specifică a fiecăruia dintre creditorii individuali, astfel încât terțul a cărui răspundere este pusă în discuție nu poate invoca față de lichidatorul în procedura de faliment care acționează în cadrul misiunii sale legale toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi putut eventual opune anumitor creditorii individuali.
- 38 Astfel, asemenea împrejurări proprii tipului de acțiune prevăzut de dreptul național aplicabil nu pot influența interpretarea autonomă a articolului 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012, care, prin formula sa comprehensivă, înglobează o mare diversitate de tipuri de responsabilitate (Hotărârea din 30 noiembrie 1976, Bier, 21/76, EU:C:1976:166, punctul 18), din moment ce o luare în considerare a criteriilor de apreciere întemeiate pe dreptul material național ar fi

contrară obiectivelor de unificare a normelor de competență judiciară și de securitate juridică urmărite de acest regulament (a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 mai 2013, Melzer, C-228/11, EU:C:2013:305, punctele 34 și 35).

- 39 Pe de altă parte, întrucât Curtea a precizat deja că articolul 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012 acoperă de asemenea acțiuni pur declaratorii care servesc drept temei pentru acțiuni în despăgubire ulterioare (a se vedea prin analogie Hotărârea din 5 februarie 2004, DFDS Torline, C-18/02, EU:C:2004:74, punctul 28), trebuie să se considere ca fiind lipsită de relevanță, în vederea stabilirii competenței în temeiul acestei dispoziții, împrejurarea că, în cadrul unei acțiuni colective introduse de lichidator, nu este examinată situația individuală a fiecărui creditor care se poate întemeia, în vederea despăgubirii sale, pe decizia pronunțată la soluționarea acestei acțiuni.
- 40 Prin urmare, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 7 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că instanța de la sediul unei societăți ale cărei datorii au devenit nerecuperabile, întrucât societatea-mamă de prim rang a acestei societăți nu și-a îndeplinit obligația de diligență față de creditorii acesteia, este competentă să soluționeze o acțiune colectivă în despăgubire în materie delictuală sau cvasidelictuală, introdusă de lichidatorul în procedura de faliment a acestei societăți, în cadrul misiunii sale de lichidare a masei credale, în favoarea, dar nu în numele adunării creditorilor.

Cu privire la a doua întrebare

- 41 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă răspunsul la prima întrebare este diferit în cazul în care se ține seama de faptul că, în cauza principală, o fundație acționează pentru apărarea intereselor colective ale creditorilor, iar acțiunea introdusă în acest scop nu ține seama de circumstanțele individuale ale creditorilor.
- 42 Or, din moment ce, în cauza principală, Stichting este doar un intervenient, situația sa și prerogativele procedurale pe care i le conferă dreptul aplicabil nu pot afecta aspectul dacă instanța de trimitere este competentă să soluționeze acțiunea introdusă de lichidator.
- 43 Prin urmare, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că răspunsul la prima întrebare nu este diferit în cazul în care se ține seama de faptul că, în cauza principală, o fundație acționează pentru apărarea intereselor colective ale creditorilor, iar acțiunea introdusă în acest scop nu ține seama de circumstanțele individuale ale creditorilor.

Cu privire la a treia întrebare

- 44 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 8 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care instanța sesizată cu cererea inițială revine asupra hotărârii sale, potrivit căreia această acțiune este de competența sa, acest lucru presupune că își pierde competența în mod automat și asupra acțiunilor formulate de intervenient.

- 45 În temeiul articolului 8 punctul 2 din acest regulament, instanța competentă să soluționeze cererea principală este, în principiu, competentă să soluționeze o eventuală cerere de intervenție. Rezultă, în schimb, că, dacă această instanță își reexaminează decizia cu privire la cererea principală în sensul că nu este, în cele din urmă, competentă să o soluționeze, ea nu poate fi competentă nici să soluționeze cererea de intervenție.
- 46 Trebuie să se considere că o interpretare contrară a acestei dispoziții ar fi contrară obiectivelor care stau la baza acesteia, care vizează, pe de o parte, reducerea la minimum a posibilității apariției procedurilor concurente și evitarea pronunțării în două state membre a unor hotărâri ireconciliabile și, pe de altă parte, prevederea unei instanțe întemeiate pe legătura strânsă dintre instanță și litigiu în vederea facilitării unei bune administrări a justiției (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 ianuarie 2016, SOVAG, C-521/14, EU:C:2016:41, punctul 38).
- 47 Astfel, o asemenea menținere a competenței numai în privința cererii de intervenție ar conduce în mod necesar la existența unor proceduri concurente.
- 48 Prin urmare, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 8 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care instanța sesizată cu cererea inițială revine asupra hotărârii sale de a se declara competentă să soluționeze această cerere, ea pierde, deplin drept, și competența de a soluționa cereri formulate de intervenient.

Cu privire la a patra întrebare

- 49 Prin intermediul celei de a patra întrebări, care trebuie analizată în ansamblul său, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4 din Regulamentul Roma II trebuie interpretat în sensul că legea aplicabilă unei obligații de reparare în temeiul obligației de diligență a societății-mamă de prim rang a unei societăți declarate în faliment este în principiu legea țării în care are sediul aceasta din urmă.
- 50 Cu titlu introductiv, este necesar să se verifice dacă răspunderea în discuție în litigiul principal nu intră sub incidența dreptului societăților și ar fi, în consecință, exclusă din domeniul de aplicare al Regulamentului Roma II în temeiul articolului 1 alineatul (2) litera (d) din acesta. Astfel, chiar dacă, pe plan formal, instanța de trimitere și-a limitat întrebarea doar la interpretarea unei dispoziții specifice a dreptului Uniunii, o asemenea împrejurare nu împiedică Curtea să îi furnizeze toate elementele de interpretare a dreptului Uniunii care pot fi utile pentru judecarea cauzei cu care este sesizată (Hotărârea din 15 iulie 2021, Doc Morris, C-190/20, EU:C:2021:609, punctul 23 și jurisprudența citată).
- 51 Această dispoziție vizează obligațiile necontractuale care decurg din dreptul societăților comerciale, al asociațiilor și al persoanelor juridice, care privesc materii precum constituirea, prin înregistrare sau în alt mod, capacitatea juridică, funcționarea internă și dizolvarea acestor entități, precum și răspunderea personală a asociațiilor și a organelor pentru datoriile respectivelor entități și răspunderea personală a auditorilor față de societate sau față de organele acesteia însărcinate cu controlul documentelor contabile.
- 52 Trebuie amintit că, în ceea ce privește excluderea corespunzătoare din domeniul de aplicare al Regulamentului (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I) (JO 2008, L 177, p. 6), a chestiunilor care țin de dreptul societăților comerciale, al asociațiilor și al persoanelor juridice, prevăzută la

- articolul 1 alineatul (2) litera (f) din regulamentul menționat, Curtea a declarat că aceasta privește numai aspectele organice ale acestora (Hotărârea din 3 octombrie 2019, Verein für Konsumenteninformation, C-272/18, EU:C:2019:827, punctul 35 și jurisprudența citată).
- 53 Așa cum a arătat avocatul general la punctul 54 din concluzii, pe de o parte, răspunderea personală a asociațiilor și a administratorilor ca atare pentru datoriile societății, ale asociației sau ale persoanei juridice și, pe de altă parte, răspunderea personală a auditorilor însărcinați cu controlul legal al documentelor contabile față de societate sau față de organele sale, prevăzute la articolul 1 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul Roma II, nu constituie aspecte organice ale acestor societăți, ale acestor asociații și ale acestor persoane juridice, astfel încât este necesar să se precizeze domeniul de aplicare al excluderii prevăzute prin intermediul unui criteriu funcțional.
- 54 Întrucât obiectivul care stă la baza acestei excluderi este intenția legislativă de a menține sub statutul unic al *lex societatis* aspectele pentru care există o soluție specifică ce rezultă din legătura dintre aceste aspecte și funcționarea, precum și exploatarea unei societăți, a unei asociații sau a unei persoane juridice, este necesar să se verifice în fiecare caz dacă există o obligație necontractuală a asociațiilor, a administratorilor sau a auditorilor menționați la articolul 1 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul Roma II, pentru motive specifice dreptului societăților sau străine acestuia.
- 55 În ceea ce privește în mod specific neîndeplinirea obligației de diligență în discuție în litigiul principal, trebuie să se distingă după cum este vorba despre obligația specifică de diligență care decurge din relația dintre organ și societate, care nu intră în domeniul de aplicare material al Regulamentului Roma II, sau de obligația generală de diligență *erga omnes*, care intră sub incidența acestuia. Este doar de competența instanței de trimitere să aprecieze acest lucru.
- 56 În ceea ce privește, în ipoteza în care această apreciere ar determina instanța de trimitere să constate aplicabilitatea Regulamentului Roma II, aspectul dacă articolul 4 alineatul (1) din acest regulament trebuie interpretat în sensul că „[locul] în care s-a produs prejudiciul” este cel în care are sediul societatea care nu oferă despăgubiri pentru prejudiciul suferit de creditorii acestei societăți ca urmare a încălcării de către societatea-mamă de prim rang a acesteia a obligației de diligență, reiese din cuprinsul punctului 35 din prezenta hotărâre că prejudiciul în cauza principală se manifestă în primul rând asupra patrimoniului societății declarate în faliment, astfel încât nu constituie, pentru creditorii acesteia, decât un prejudiciu indirect.
- 57 Or, articolul 4 alineatul (1) din regulamentul menționat precizează că atât țara în care s-a produs faptul cauzator de prejudicii, cât și țara în care s-ar putea produce posibilele sale consecințe indirecte sunt lipsite de relevanță.
- 58 În această privință, Curtea a arătat deja că, în cazul în care este posibil să se identifice producerea unui prejudiciu direct, locul acestui prejudiciu direct va fi punctul de legătură pertinent pentru stabilirea legii aplicabile, independent de efectele indirecte ale faptei prejudiciabile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 decembrie 2015, Lazar, C-350/14, EU:C:2015:802, punctul 25).
- 59 Pe de altă parte, reiese din jurisprudența Curții referitoare la competența în materie delictuală sau cvasidelictuală că locul materializării prejudiciului este acela în care se manifestă prejudiciul inițial al persoanelor afectate în mod direct (a se vedea prin analogie Hotărârea din 11 ianuarie 1990, Dumez France și Tracoba, C-220/88, EU:C:1990:8, punctul 22).

- 60 În conformitate cu cerințele de coerență prevăzute în considerentul (7) al Regulamentului Roma II, trebuie să se țină seama de această jurisprudență de asemenea în scopul interpretării regulamentul menționat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 ianuarie 2016, ERGO Insurance și Gjensidige Baltic, C-359/14 și C-475/14, EU:C:2016:40, punctul 43).
- 61 Rezultă că țara în care s-a produs prejudiciul, în sensul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul Roma II, este cea în care are sediul societatea care nu oferă o despăgubire pentru prejudiciul suferit de creditorii acestei societăți ca urmare a încălcării de către societatea-mamă de prim rang a acesteia a obligației de diligență.
- 62 În ceea ce privește, în al doilea rând, împrejurarea că, în cauza principală, acțiunile au fost introduse fie de un lichidator, în temeiul misiunii sale legale de lichidare a masei credale, fie de o persoană care asigură apărarea colectivă a unor interese în favoarea, dar nu în numele adunării creditorilor, trebuie să se observe de la bun început că, în conformitate cu regimul instituit prin Regulamentul Roma II, problema de a ști cine introduce o acțiune și despre ce tip de acțiune este vorba nu are incidență asupra identificării locului unde s-a produs prejudiciul.
- 63 În ceea ce privește pretinsa preexistență a unui acord de finanțare între societatea declarată în faliment și societatea-mamă a acesteia, însoțită de o alegere a instanței, trebuie să se observe că, potrivit articolului 4 alineatul (3) din Regulamentul Roma II, o legătură vădit mai strânsă cu o altă țară se poate întemeia printre altele pe o relație preexistentă între părți, precum un contract, care prezintă o legătură strânsă cu fapta prejudiciabilă în discuție.
- 64 În aceste condiții, astfel cum a arătat avocatul general la punctele 89 și 92 din concluzii, existența unei astfel de relații nu este suficientă, în sine, pentru a exclude aplicarea legii aplicabile în temeiul articolului 4 alineatul (1) sau (2) și nu permite aplicarea automată a legii contractului în cazul răspunderii extracontractuale.
- 65 Astfel, în temeiul articolului 4 alineatul (3) din Regulamentul Roma II, instanța dispune de o marjă de apreciere în ceea ce privește existența unei legături semnificative între obligația necontractuală și țara a cărei lege reglementează relația preexistentă. Instanța trebuie să aplice legea țării respective numai în cazul în care consideră că această legătură se verifică.
- 66 Prin urmare, trebuie să se răspundă la a patra întrebare că articolul 4 din Regulamentul Roma II trebuie interpretat în sensul că legea aplicabilă unei obligații de reparare în temeiul obligației de diligență a „societății-mamă de prim rang” a unei societăți declarate în faliment este în principiu cea a țării în care are sediul aceasta din urmă, deși preexistența unui acord de finanțare între aceste două societăți, însoțită de o clauză de alegere a instanței, este o împrejurare care poate stabili o legătură vădit mai strânsă cu o altă țară, în sensul alineatului (3) al acestui articol.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 67 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

- 1) **Articolul 7 punctul 2 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie interpretat în sensul că instanța de la sediul unei societăți ale cărei datorii au devenit nerecuperabile, întrucât societatea-mamă de prim rang a acestei societăți nu și-a îndeplinit obligația de diligență față de creditorii acesteia, este competentă să soluționeze o acțiune colectivă în despăgubire în materie delictuală sau cvasidelictuală, introdusă de lichidatorul în procedura de faliment a acestei societăți, în cadrul misiunii sale de lichidare a masei credale, în favoarea, dar nu în numele adunării creditorilor.**
- 2) **Răspunsul la prima întrebare adresată cu titlu preliminar nu este diferit în cazul în care se ține seama de faptul că, în cauza principală, o fundație acționează pentru apărarea intereselor colective ale creditorilor, iar acțiunea introdusă în acest scop nu ține seama de circumstanțele individuale ale creditorilor.**
- 3) **Articolul 8 punctul 2 din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că, în cazul în care instanța sesizată cu cererea inițială revine asupra hotărârii sale de a se declara competentă să soluționeze această cerere, ea pierde, de plin drept, și competența de a soluționa cereri formulate de intervenient.**
- 4) **Articolul 4 din Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale („Roma II”) trebuie interpretat în sensul că legea aplicabilă unei obligații de reparare în temeiul obligației de diligență a „societății-mamă de prim rang” a unei societăți declarate în faliment este în principiu cea a țării în care are sediul aceasta din urmă, deși preexistența unui acord de finanțare între aceste două societăți, însoțită de o clauză de alegere a instanței, este o împrejurare care poate stabili o legătură vădit mai strânsă cu o altă țară, în sensul alineatului (3) al acestui articol.**

Semnături